

Izhaja v Trstu
vsak petek ob 5. pop.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Uredništvo in upravnništvo
ul. del Lavatolo št. 1, I.
Telefon 18-67.

NARODNI DELAVEC

Posamezne štev. se prodajajo po 6 stot.
Inserati se računajo na milimetre v širini na kolone, in sicer po 8 stot. za vsaki mm. Za več nego 10kratno objavo pa po dogovoru.
Naročnina za celo leto K 4.—; za polin četrt leta razmerno.

Glasilo „Narodne delavske organizacije“ in „Zveze jugoslovanskih železničarjev“.

„Dajte nam cenih stanovanj!“

V nedeljo, dne 20. t. m. je sklicala N. D. O. v gledališko dvorano Narodnega doma v Trstu javen shod z edino točko dnevnega reda: „Dajte nam cenih stanovanj!“

Predmet, o katerem se je razpravljalo, je tolike važnosti za delavstvo sploh, ne samo za naše delavstvo v Trstu, temveč ravno tako tudi za naše delavstvo po drugih pokrajinah, saj hišni posestniki povsod skušajo zvaliti svoja v resnici ali pa tudi le dozdnevno zvišana bremena na rame najemnikov iz delavskih slojev, predmet je torej tolike važnosti, da smo gotovo upravičeni, da poročamo o stvari nekoliko obširnejš.

Da tržaško delavstvo res bridko čuti neznošne stanovanjske razmere, je pokazala velika udeležba na shodu. Bilo je navzočih gotovo precej nad 400 samih težkih borbi za vsakdanji kruh izmučenih delavcev, ki so dali tu duška svojemu ogorčenju na vedno se povečujočem pritisku hišnih posestnikov na svoje najemnike. Protest je bil tako složen, kakor bi nikoli. Prihajal iz enih samih ust, in bil je tako krepak, kakor bi ga izgovarjali tisoči in tisoči.

Shod je otvoril odbornik N. D. O. tov. dr. Brnčič, ki je poudarjal, da je N. D. O. prav pred kratkim priredila v tej dvorani celo vrsto shodov, na katerih se je razpravljalo zlasti o razmerah delavstva v prosti luki, o zapostavljanju našega delavstva in favoriziranju tujega, zlasti r. g. in kolov. B. la so to važna vprašanja, šlo je za vaš kruh. Dnevni red današnjega shoda obsega ravno tako važn predmet. Shod se je sklical, da slovensko delavstvo odločno protestira proti vedno naraščajoči draginji, proti vedno naraščajoči draginji stanovanj.

Eksistenca delavstva je naravnost obupna, naravnost čudno je, da je kaj takega mogoče v tako velikem trgovsk. mestu, kakor je Trst. In to ne velja samo za delavstvo, temveč se enako pritožujejo vsi sloji. Če se pritožujejo državni uradniki, ki uživajo poleg plače tudi še stanarino, kaj naj šele poreče delavci, ki je navezan edino-le na svojo nizko plačo! In še bi bilo, toda stanovanja, zlasti delavska, niso samo silno draga, temveč obenem celo silno nezdrava. In v zvezi vsemu temu so hišni gospodarji brez vsa-

kega povoda sedaj zvišali stanarino ne samo za 20, 30, temveč celo za 50% in še več. Če bo šlo tako naprej, delavec sploh ne bo mogel več stanovati v mestu, temveč se bo moral izseliti iz mesta v okolico, celo uro daleč.

Vprašamo se sedaj: kdo je kriv vsemu temu? Kriv temu je sistem. Mestna uprava šteje med svojimi privrženci po veliki večini hišne gospodarje, pripadnike vladajoče liberalne stranke, kamore. In ti ljudje gotovo ne bodo protestirali sami proti sebi. Drugje skrbje mestne uprave zato, da se delavstvo naseljuje v mestu, kaj pa se je napravilo pri nas? V Trstu imamo nekaj delavskih hš, a te hiše so last zavoda za zavarovanje proti nezgodam. In tu so zopet gospodarji kamoristi, zato je prostora v teh hišah edino le za Italijane, regnikole. Za slovenskega delavca tu ni prostora. Poleg tega zavoda obstoji samo še eden, ki vzdržuje okrog 100 stanovanj, toda prav ta zavod je sedaj znižal ceno stanovanjem za vsaj 60% (ogorčenje).

Razmere so torej res neznošne. Prihodnji teden se bo razpravljalo v mestnem svetu o tem vprašanju. Razni sloji so že sklicali o tej zadevi shode in zavzeli svoje stališče, le iz slovenskih slojev se še nihče ni zganil, kar boji tu konstatirano. Ker torej nihče še ni storil ničesar, je smatrala N. D. O. za svojo dolžnost, da skliče svoje članstvo na shod in zavzame primerno stališče! (Živahno odobravanje!)

K besedi se oglasi nato

tov. dr. Josip Mandič,

ki je burno pozdravljen govoril približno tako-le: Pritožbe so splošne, da draginja stanovanj postaja od dne do dne nevzdržljivejša. Hišni gospodarji pritiskajo od vseh strani, da mora revež delavec pri obstoječih mezdah razmerah res naravnost obupavati. V zadnjem času so se stanovanja podražila ne morda za 5 do 6% na leto, temveč kar za 20 do 25%. Hišni gospodarji, združeni v društvo hišnih gospodarjev za celo tržaško oz. mlje, so storili nekak kartel, ki je sklenil podražiti stanovanja za 20, 20, da celo 50% in to pred vsem tistim slojem, ki že itak komaj izhajajo.

Učinki tega ravnanja so vidni in občutljivi za vsakogar, a posebno s stališča narodnega gospodarstva se mi zdi potrebno, da preiskujemo, kje tiči pravzaprav jedro celega tega vprašanja.

Občina je središče vsega gospodarskega življenja, najpomembnejši del človeške organizacije. Cesarski patent z dne 17. marca 1849, ki je podlaga naše državne ustave, pravi, da je podlaga proste države prosta občina. Če državna postava polaga toliko važnost na občino, morala bi imeti občina toliko moč, da bi lahko uveljavljala vse, kar se je zdi, da bi bilo v prid svojim občanem. Vidimo pa, da je občina zelo omejena v svojem delokrogu, vidimo, da je občina v najvažnejših svojih sklepih odvisna od najvišjega odobrenja.

Občina ima svoj samostojni in prenešeni delokrog. Obč. na samostojno upravlja svoje premoženje, ima v svojem delokrogu tržno nadzorstvo, zlasti ureditev cene in mere, zdravstvene zadeve in občinsko policijo. Sodelovanje pri javni upravi pa spada v njen prenešeni delokrog.

Mislil bi človek, da je občina res prosta pri upravi svojega premoženja, ali to ni res. Ovisna je v tem od Dunaja, ne more n. pr. razpisati novih davkov brez dovoljenja najvišjega faktorja. Ako občina hoče uvesti n. pr. davek na kapital, brani Dunaj. V Trstu se je hotel uvesti neki davek, v Črnicah se je hotel uvesti neki davek na dedščino, a država je rekla ravno tako v Trstu kakor v Črnicah: — ne! Seveda ker bi bili v prvi vrsti prizadeti kapitalisti, dočim pa je vlada dovolila davek na tramvajski promet, na razne užitnine, po katerem je v prvi vrsti prizadeto delavstvo! Dovolila je tudi zvišanje najemninskega krajcarja, seveda, ker tu ne pride v poštev potreba in sreča ljudstva, temveč le potrebe in koristi države! (Burno pritrdjevanje!)

Občina, ki bi morala biti prosta, visi tako nekako v zraku med dotičnim krajem in Dunajem. Slabo je to za občino sploh, naravnost obupno pa je za delavstvo zlasti tamkaj, kjer so v občinskem zastopu osebe, ki so zastopniki kapitalističnih slojev, ki nimajo niti volje niti smisla za širše mase. In tako je ravno v Trstu.

Tržaška občina je pač ustanovila v zadnjem času celo vrsto takozvanih „recreatorijev“ za deco, ali to le z namenom, da širi laško kulturo na škodo Slovencev. Občina tvori milijone in milijone v gotove namene, a za odpravo stanovanjske bede se ne stori nič. Pred 8 leti naj bi se bil ustanovil zavod za majhna stanovanja, a še danes ni nič zanj, ker se izgovarjajo,

da bi pač radi storili, a da jim tega ne puste drugi, dočim je vedno dovolj denarja, kedar gre za „Lego nazionale“, za kaka nepotrebna prometna sredstva, za predor skozi Montuzzo so žrtvovali milijone, in ravno tako hočejo za cesto do Tržiča, kadar pa gre za zboljšanje položaja delavstva, pa imajo za nas, po domače povedano, samo veliko figo. (Živahno pritrdjevanje!) Za vse drugo imajo milijone, ali kedar gre za potrebe onih, ki jim pridobivajo denar in premoženje, kedar gre za nižje ljudstvo, delavstvo, kmeta, ko gre zato, da se zapreči podražitev stanarine, tedaj se v občinskem svetu volijo razni odseki in podobseki, ki se potem leta in leta vglabljuje v razne spise, ki so jih dobili iz Berlina, Hesenskega in bogve od kod še, in tako se dogaja, da stvar trpi že skoraj 10 let in se še ni storilo prav nič. Stanovanja ne le, da niso postala cenejša, temveč so se podražila za 50%.

Kako je to bilo mogoče?

Tudi v stanovanjski politiki je ravno tako, kakor povsod drugje, kjer je potreba večja, sredstva, ki naj bi zadoščevala tej potrebi, pa manjša in tem sredstvom diktirajo cene tisti, ki jih imajo sami v rokah.

V Trstu raste število prebivalstva v vse drugačem razmerju, kakor število stanovanj. Prebivalstvo se je pomnožilo n. pr. za 16 000 oseb, stanovanja pa le za 8 do 10.000. Zato tudi hišni gospodarji tako lahko pritiskajo s cenami stanovanj, ker revež delavec vendar rajši plača dražje stanovanje, kakor pa da bi moral ostati na cesti.

Podražitev stanovanj je posledica špekulacije z zemljišči. Drugih po treščin se lahko producira poljubna množina, ni pa tako z zemljišči. Ko so zemljišča izžrpana, raste še vedno število prebivalstva, a število hiš ne more več. Zato tudi tako rastejo cene zemljišč. Na to so osnovali hišni posestniki, katerim bi prav zategadel lahko rekli, da so pijavke, ki izsesavajo kri iz nižjih slojev, prav dobro špekulacijo, in delavci, ki niso posestniki hiš, so prisiljeni, da podrede svoje želje željam hišnih posestnikov, ki so, združeni v društvo hišnih posestnikov, solidarno zvišali cene stanovanjem do 50%.

Za primer naj velja le slučaj, da je lastnik hiše, v kateri se nahaja društvena gostilna N. D. O., zvišal stanarino za gostilniške prostore od sedanjih 1900 K na — 3500 K (klici: Sramota! Silno

svojo domovino. No prijazni sostanovanci so mi razložili, kako naj si pomagam, ako hočem zopet v domovino. In ravnal sem se po njihovem nasvetu.

Šel sem takoj k našemu konzulu in in sem mu razložil vso stvar. Izročil sem mu svoje pravilno urejene papirje ter ga končno prosil, da mi pomore, dokler je še čas, da mi še ljubi oče ne umre v Ameriki. In mož me je uslišal. Pripravil mi je vse potrebno, za kar sem se mu iskreno zahvalil. V par dneh sem bil že popolnoma pripravljen za na daljno pot z bolnim očetom.

Očetova bolezen, katera se je vedno slabšala, mi je delala veliko skrb, kako, bo mogel premagati težave dolge poti. Na očetovo iskreno željo, da bi se nemudoma vrnila v staro domovino, sem storil vse, da sem še bolj pohitel. Pripravil sem vse naše siromaštvo, prepeljal popolnoma oslabelega očeta na parnik, kateri naju je imel odpeljati, najbrž za vedno iz nove domovine, katera nas je tako kruto sprejela in uničila vse naše nade. Kako tesno nama je bilo pri srcu. Kaki občutki so naju navdajali. Še enkrat sva se ozrla proti gomili pokojne ljubljene matere, ki ne čuti več zemeljske tuge in gorja. Naj ti bo lahka zemljica v tujini, ljubljena mamica

(Pride še.)

PODLISTEK.

Boljša bodočnost.

Spisal Jakob Purkart.

Moram reči, da je mene kot mladeniča celo nekako veselilo in celo neko neutolajljivo hrepenenje se me je polastilo po tujem svetu. Ne pa tako moja pokojna mati. Siino težko se ji je bilo ločiti od rodne grude. Železnice in morja ni bila vajena in vse to ji je vzbujalo silen strah in skrb. Pa saj se tudi meni ni godilo mnogo boljše. Tolažil naju je oče, kateri pa je bil sam največje tolažbe vreden. „No!“ je rekel oče, „pogum velja, pa naj pride kar koli hoče“. In res. Poslovili smo se od sosedov, prijateljev in znancev, od rodne hiše, ljubega domačega kraja.

Ne bom ti, dragi prijatelj, na dolgo in široko razkladal, kako smo se vozili po železnici in potem po daljnem neizmernem morju. Povem ti le, da smo po dolgi in mučni vožnji vendar srečno brez vsake nezgode dospeli do zaželenega cilja v Ameriko.

Misli si, dragi, kakšna čustva so nas navdajala, ko smo prvič stopili na novi svet.

Velikansko mesto z ogromnimi poslopji, naval ljudstva povsod tolik, da je

bil za nas nevajene ljudi skoraj poguben. Povem ti, da se nam je kar vrtelo v glavi. Hudo se je udomačiti v velikem tujem svetovnem mestu, kjer si popolnoma neznan. Ne poznaš ne mesta, ne ljudi. Ne poznaš njih govornice, njih šeg, njih običajev. Tu velja le odločnost in pogum.

Hrana in stanovanje je tu silno drago. Kaj smo hoteli mi siromaki, kateri smo bili skoraj popolnoma brez vsakih sredstev. Ali po dolgi blodnji po silnem mestu posrečilo se nam je vendar dobiti prijazne domače rojake, kateri so nas vzeli pod svojo streho. Tedaj nam je nekoliko odleglo. Ali druga zelo težka skrb je bila, kje dobiti dela, ker je že tako povsod vse prenapolnjeno. Sila je bila velika, ker smo bili z našim preostalim denarjem kmalu pri kraju. Pred vsem se je posrečilo moji ljubki pokojni materi dobiti majhen zaslužek, in sicer v hiši, kjer smo stanovali. Prala, šivala, kuhala in sploh vsa hišna dela je opravljala v novi službi. Vrh tega je skrbela, da je bilo tudi doma vse v redu, jaz in moj oče sva se pa neprestano trudila, da bi mogla prislužiti kakšen kosček kruha. Ali stalne službe nama ni bilo mogoče dobiti. Le tupatam, posrečilo se nama je vjeti kaj malega. Stvar je postajala vedno hujša. Ves naš zaslužek je bil premajhen ter nikakor ni bil kos vsakdanjim stroškom. Ali prišlo je še hujše, mnogo hujše. Kdo bi bil to mislil!

Mati, moja ljuba mati je postala naša prva žrtev nenasičene Amerike.

Nekega dne, in sicer še le kakih 14 dni po našem prihodu v Ameriko, se je pri pranju močno prehladila. Revica še slutila ni v začetku, kako nevarno je obolela. Tolažila je sama sebe in tolažila je tudi naju, ki se tudi še nisva prav zavedala prve nesreče. Katera nama je trkala na vrata. Ali materi se ni več obrnilo na bolje, temveč je slabela od dne do dne, in to silno naglo, tako da se nisva skoraj niti zavedla, da sva jo že izgubila.

Najina žalost se je spremenila v obup. Kje so vse naše nade, naše upanje v boljšo bodočnost, ko nam je vendar ta kruta smrt z enim udarcem prizadejala toliko gorja. Ko smo se poslavljali iz rojstnega kraja, bili so naši naklepi veliki in polni upa, ali sedaj — kako razočaranje! No, pa prišlo je še hujše.

Od silne žalosti obolel mi je tudi oče. Kaj sedaj? Moj sklep je bil storjen. Preostajalo mi ni drugega, kakor, da se vrnem v staro domovino, kajti izprevidel sem, ako ne bova z očetom hitra v tem oziru, da bova morala v kratkem času oba svoje kosti položiti k počitku v tujini. Da bi mogel sam toliko prislužiti, da bi prehranil oba, mi pri tistih strašnih razmerah ni bilo mogoče.

Ali strah me je obšel, kako naj dobim prepotrebni denar za vožnjo nazaj v

ogorčenje! Seveda je N. D. O. vsled tega odpovedal najem teh prostorov, misleč: kolikor se da, se damo izkoriščati, kar je preveč, pa je le preveč!

Hišni posestniki niso nikakor upravičeni do takega zvišanja stanarine. Gotovo ni njihova zasluga, če raste cena stavbiščem in zemljišču sploh. Da te cene rastejo, ni zasluga hišnih posestnikov, temveč splošnosti. Zemljišče, ki je bilo pred leti daleč od mestnega prometa, se je le vsled velikih žrtev vseh občanarjev, ki so jih žrtvovali za razširjenje javnih in drugih naprav, približalo središču in dobilo sčasoma današnjo visoko ceno. Hišni gospodar ali lastnik tega zemljišča je tako obogatel brez svojega sodelovanja na stroške vseh občanarjev, ki so s svojimi davki prispevali k povzdigi mesta.

Toda kako odpomoči sedanji draginji stanovanj?

Občina naj postane lastnica zemljišč. Občina ne bi tako izsesavala prebivalstva, kakor zasebni spekulant, ali če bi ga tudi, bi to vendar bilo zopet v korist splošnosti, ker bi dohodke uporabljala za koristne javne naprave. Povsod se čujejo kliči po komunaliziranju zemljišč hiš, stanovanj, da se iztrgajo iz krempljev teh vampirjev, naj-antipatičnejših kapitalistov, hišnih posestnikov. Tako naj bi tudi v Trstu začela občina z nakupovanjem zemljišč.

Čez noč je seveda to nemogoče, ali če bi občina imela v svoji lasti vsaj 500, morda 1000 hiš, potem bi lahko s svojo konkurenco pritiskala hišne posestnike, da znižajo cene stanovanj.

Le žal, da smo v Avstriji! Drugod, n. pr. v Nemčiji, na Angleškem itd. je delavstvo ustanovilo celo vrsto stavbinskih združenj, ki grade hiše, ki po 20 do 30 letih postanejo last dotičnih delavcev. Pri nas bi bilo to sicer dobro, ali težko bi bilo vzdržati konkurenco hišnih posestnikov, in delavske hišice bi prišle zopet v last kapitalistov.

Vsekako pa je občina poklicana, da osredotoči sedanja prosta zemljišča v svojih rokah, da ne pride nobeno zemljišče več v last zasebnih spekulativov.

Podražanje stanovanj je velika nesreča v narodno gospodarskem oziru. Podražanje stanovanj ima za posledice poslabšanje življenjskih razmer delavstva, ki mora zaradi zvišanja stanarine zmanjšati svoje izdatke za živila, obrtno izdelke itd. Oškodovano je pri tem trgovstvo in obrtništvo, ki mora celo odpuščati svoje uslužbenke, ker se promet zmanjšuje. Brezposelnost postaja vedno obširnejša, prilika za delo vedno redkejša, kar poraja zopet krumirstvo in tlačjenje cen dela. To vse je posledica podražitve stanarine.

Ravno tako velika nesreča pa je to tudi v moralnem pogledu. Čim cenejša so stanovanja, tem boljša se lahko najmejo. Človek potem ne išče stanovanja v klet, temveč v I. ali II. nadstropju. Povsod javkajo o splošni nemoralnosti, da boleznice decimirajo ljudstvo, da se epidemije razširjajo od dne do dne. Ali ti prijatelji ljudstva ne vedo, v kakih luknjah se preživljajo delavske rodbine. Boljše se godi kaznjencem v ječah, kakor poštenim delavcem v njihovih drago plačanih stanovanjih. Z vsa pravico smemo reči, da so ječe lepša stanovanja za nepošteno ljudi, dočim so stanovanja slabe ječe za poštene delavce! (Živahno pritrdjevanje!)

Dandanašnji skrbje boljše za živino, kakor pa za ljudi. Bog obvaruj, da bi kdo trpinčil konja ali psa, takoj se najde kak aristokrat, ki se zgraža nad takim dejanjem, toda ali je že kdo kdaj videl, da se je kak tak plemeniti predstavitelj javnega mnjenja zanimal za one trpine delavce, ki ječe v zaduhlih podzemeljskih stanovanjih! Za živino, da, zato skrbje, ne pa za človeško živino! Le pogledjte v tako delavsko stanovanje. Vse skupaj, cela družina, tiči v ozki kuhinji, mož in žena, otroci pa se valjajo po ognjišču, ker drugje ni prostora. Kake nesreče so tu mogoče! Kaj takega se trpi. Državnemu pravniku prijavljajo človeka, kije udaril konja ne prijavlja mu onih kapitalistov milijonarjev, ki zahtevajo od ljudstva, da jim na tak način žrtvuje vse, svoj denar, svoje premoženje, svoje in svojih ljudi življenje! To je sramota sedanjega modernega časa!

V mestnem občinskem svetu tržaškem je obljubil občinski svetnik dr. Zanolta, da do meseca aprila predloži konkretne predloge v zlažjanju stanovanjske bede. Mi ne sledimo onim, ki že sedaj obupujejo nad dobro voljo mestnega občinskega sveta,

zato se nočemo prenačiti in prezgodaj izreči obsodbe. Predlagam torej, da današnji shod sprejme sledečo

resolucijo:

Slovenski delavci v Trstu po N. D. O., zbrani na protestnem shodu dne 20. februarja, protestujejo najodločneje proti vedno naraščajoči draginji stanovanj, izjavljajo, da so stanovanjske razmere v Trstu v gmotnem in higieničnem obziru nevedržljive, ter pričakujejo da bo mestni odbor izpolnil dano obljubo in predložil najkasneje do 30. aprila t. l. mestnemu svetu konkretne predloge, da se stori enkrat za vselej konec odiranju ljudstva od strani hišnih posestnikov.

Govornik je nato še poudarjal, da N. D. O. nikakor ni pri tej stvari za agitacijo, niti za hujškanje proti mestnemu občinskemu svetu. V tem vprašanju smo edini vsi, ki si sicer nasprotujemo v drugih vprašanjih. Občina naj se zaveda svojih dolžnosti napram občanarjem. Javno zdravje je pogoj javne zadovoljnosti, a to se more doseči le potom cenih zdravih stanovanj. Da to doseže, je najlepša, najhvalejša naloga občine, katere uspešen razvoj tiči tudi prav tem vprašanju. Naj torej vendar občina stori enkrat svojo dolžnost in potem bomo tudi mi rekli: mi dajmo radi cesarju kar je cesarjevega, in občini, kar je njene, ker tudi občina daje nam, kar je našega! (Dolgotrajno burno odobrovanje je sledilo govornikovim izjavam.)

Nadaljni govornik, kateremu imena žal ne poznamo je poudarjal, da je v Trstu cela vrsta velikih stanovanj praznih in to le zato, ker je hišnim posestnikom ljubše, da je stanovanje prazno, kajti potem ne plačujejo nikakih doklad. Če bi bile doklade uvdene tudi za prazna stanovanja, bi jih gospodarji kmalu oddali. Avgusta meseca lanskega leta je bilo v Trstu 4000 stanovanj praznih.

Nato se je oglašil k besedi dr. posl. dr. Wilfan, ki je izjavil, da so glede draginje stanovanj vsi sloji tržaškega prebivalstva popolnoma edini. Ta draginja naravnost izpodjeda eksistenco prebivalstva. In stanovanja se ne podražujejo iz potrebe, temveč le iz dobičkaželjnosti. Občina je v tej zadevi v veliki meri zanemarjala svojo dolžnost. Slovenski mestni svetovanci so sicer zastopniki okolice, a prevzeli so tudi častno nalogo, zastopati tudi mestno slovensko prebivalstvo. Zato bodo po svoji moči storili vse, da se tudi to vprašanje reši pravično.

Dotaknil se je nato političnega vprašanja trdeč, da bi nakupovanje zemljišč po tržaški mestni občini moglo imeti slabe posledice za slovensko stvar, ker bi tako prišla zemljišča v italijanske roke in bi se italijanska last širila vedno bolj proti mestni okolici Upa, da se stvar ne bo rešila na škodo slovenske stvari, in izraža željo, da se kot Slovenci v takih političnih stvareh čutimo edine in složne. (Odobrovanje!)

Nato je poudarjal član Z. J. Ž. tov. Buffon, kako se v zadnjem času draže zemljišča. Strinja se s tem, da naj mestna občina nakupi zemljišč za zgradbo delavskih stanovanj, obžaluje pa, da slovenski denarni zavodi v mestu in na deželi že pred časom, ko so bila zemljišča še poceni, niso storili enako, in zakaj tudi sedaj ne bi nalagali svojega denarja v take namene! (Burno odobrovanje!) Slovenski denarni zavodi so vendar zato, da pride denar, ki ga v njih nalagajo Slovenci, zopet med Slovence. In če bi ti zavodi sami ne gradili delavskih hiš, naj bi vsaj delavstvu s primernimi lankimi posojili omogočili, da si samo zgradi svoje hiše. (Živahno odobrovanje!)

Dr. Wilfan pravi, da tržaška hranilnica in posojilnica sicer ni kupovala zemljišč in gradila stanovanjskih hiš, pač pa da je velikemu številu delavcev omogočila, da so si zgradili svoje hiše.

Tov. Buffon pravi nato, da ni hotel komu kaj očitati, sicer pa ostane pri tem, kar je rekel.

Nato se sprejme resolucija soglasno, in ker se nihče ne priglasil več za besedo, se shod zaključil.

.. ZVEZA ..

JUGOSLOVANSKIH ŽELEZNIČARJEV. Poziv slovenskim železničarjem.

Volitve v zavarovalnico proti neizgodam.

»Zveza jugoslovanskih železničarjev, ustanovljena sicer šele meseca oktobra lanskega leta, kliče vse slovenske železničarje prvič k volitvam,

ki so zelo važne za naš stanovski interes.

Voliti je treba delegata in namestnika v „Zavarovalnico avstrijskih železnic proti neizgodam“ za okraj tržaškega ravnateljstva c. kr. državnih železnic, katere volitev se vrši začetkom meseca marca t. l.

»Zavarovalnica proti neizgodam« je za nas železničarje **velevažnega pomena**, in to ne samo za nas, ampak tudi za naše žene in otroke. Radi tega nam je treba paziti, da dobimo v ta vlevažni zavod zastopnike, ki bodo **odločno** zastopali naše interese.

Vsak naj voli kandidate, priporočene po zaupnikih »Zveze jugoslovanskih železničarjev«. Ti kandidati se ne bodo zbal ničesar, povsod in vselej hočejo zastopati naše stanovske interese in nas braniti proti krivicam, pa naj bi bile nam zadane od te ali one strani.

Pravico voliti imajo vsi železničarji in železniški delavci; vsak mora dobiti glasovnico.

Za okraj tržaškega ravnateljstva se priporočata sledeča kandidata, katerih imeni naj zapiše vsak slovenski železničar na svojo glasovnico:

DELEGAT:

Stekar Ivan,

postajni ekspedijent, Trst.

NAMESTNIK:

Prosen Avgust,

kurjač v Gorici.

zjz — **Kvalifikacija.** Vsaki dve leti se vrši pri c. kr. državni železnici kvalifikacija ali opisovanje uslužbencev. To je neka uvedba, ki se na eni strani lahko smatra za potrebno, na drugi strani pa je hudo orožje neposredno predpostavljenih nasproti svojim prideljenim uslužbencev. To opisovanje omenjenih uslužbencev se je zadnjič čas le v toliko izpremenilo, da ima uslužbenec v gotovem času pravico, pogledati v listno, v kateri je zapisana njegova kvalifikacija, in da se v slučaju, da se mu je zgodila krivica, tudi pritoži na ravnateljstvo.

Akoravno se posamezniku ni treba bati opisovanja — kajti vsak uslužbenec mora biti toliko pameten, da tudi sam zna ceniti svojo službeno zmožnost, — vendar se lahko dogodi, da se neposredni njegov predstojnik pusti voditi po svojem strankarskem nagibu in „zamaže“ svojega pridelnega uslužbenca prav pošteno in mu na ta način lahko škoduje. Tako pride marsikateri nižji uslužbenec in tudi delavec čudovito hitro na površje, medtem ko se zapostavlja marsikateri, ki je morda bolj zmožen, kakor njegov souslužbenec, in to samo radi tega, ker ni po volji svojemu neposrednemu predstojniku in njegovemu političnemu pripravljalcu.

Priznati moramo sicer, da so tudi tukaj hvala bogu le redki slučajji. Vsak uslužbenec mora pa tudi sam upoznati svoje zmožnosti, in ako se čuti krivo opisanega, to lahko reklamira, namreč, se pritoži lahko na merodajnem mestu.

zjz — **Kako so nizki.** Člani nam pripovedujejo, kake nizke agitacije se poslužujejo rdeči bratci. Ako nimajo več drugih argumentov, pa zbadajo posameznike; kaj boš šel k Mandiču, on je advokat, on je kapitalist, kaj se bo on brigal za tebe, kaj misliš, da je tako neumen, bodi enkrat pameten in vpiši se zopet k nam, namreč k rdečim bratcem!

Tukaj naj bo povedano socijalnim demokratom javno in jasno, da prvič Mandič ni še advokat, ampak služi svoj kruh še ravno tako, kakor vsak drugi uradnik ali uslužbenec in da on nikdar ni bil predsednik železničarjev. Pač pa je resnica, kar pa socijalni demokrati železničarji zamolčijo, namreč da se je ustanovila lastna organizacija slovenskih železničarjev, in to je »Zveza jugoslovanskih železničarjev«, katere predsednik je tudi železničar, kateri uživa z nami drugimi železničarji enake bridkosti, posebno pa še kot naroden slovenski železničar. In da čuti z nami, priča, da se on trudi za nas in za našo organizacijo »Zveze jugoslovanskih železničarjev« že od časa pripravljalnega odbora, to je od 15. aprila 1909, ne da bi bil on zahteval za svoje poslovanje kake plače. Marljivo nje-

govo delovanje pa priča lepo napredujoča organizacija »Zveze jugoslovanskih železničarjev«, katere šteje ta mesec že 600 članov, torej po 4 mesecih od ustanovnega shoda. Toliko slovenskim železničarjem v pojasnilo.

zjz — **Volitev.** Kakor je omenjeno v današnjem oglasu, se vrše volitve v »Zavarovalnico avstrijskih železnic proti neizgodam« (Unfall) in to v prvih dneh meseca marca. Akoravno ne sanjamo, da bi prodrli naša dva kandidata, ker smo ustanovljeni šele od meseca oktobra lanskega leta, vendar hočemo pokazati, da razumevamo važnost teh volitev in hočemo združiti naše glasove za naša dva kandidata Ivana Stekarja in Avgusta Prosen. Ti imeni nam jamčita, da smo si izbrali dobra kandidata, kajti oba poznata važnost zavarovalnice proti neizgodam kot izkušena železničarja. Tovarš Stekar, ki je pričel službo kot postajni nadglednik, ima danes za seboj kot postajni ekspedijent že 24 let službe, v katerem času je kot prometni uslužbenec in poduradnik imel priliko opazovati, kako važna je »Zavarovalnica« proti neizgodam in kako važno pa je, da smo v tem zavodu zastopani po sposobnih in odločnih osebah, po delegatih, ki bodo vsled mnogoletne skušnje gotovo uspešno zastopali prizadete uslužbenke. Drugi naš zastopnik, kot namestnik delegata, je Prosen Avgust, kurjač v Gorici. Tudi ta vidi, kako je podvržen železničar nevarnosti v svoji službi in kako je treba uslužbenecem odločnega zastopnika v tem zavodu. Glasovnice za volitve razdeli ravnateljstvo volilcem po neposrednih predstojnikih osebah, in vsak uslužbenec in delavec mora dobiti glasovnico v roku. Kdor bi je ne dobil, naj se pritoži pri svojem predstojniku. Vsak naj zapiše doma v svojo glasovnico sledeča imena: Delegat: Stekar Ivan, postajni ekspedijent, Trst, namestnik: Prosen Avgust, kurjač v Gorici.

zjz — **Podružnica Herpelje.** V soboto, dne 19. t. m., se je vršil ustanovni shod podružnice Herpelje in okolice »Zveze jugoslovanskih železničarjev«. Na ustanovnem shodu je bil navzoč osebno predsednik »Zveze jugoslovanskih železničarjev«, ki je referiral o pomenu organizacije Z. J. Ž. in v svojem daljšem govoru razložil vzroke, zakaj se je odločil pripravljati odbor za ustanovitev samostojne organizacije slovenskih železničarjev v. Poudarjal je še posebej, da mi ne bomo razdirali, ampak nasprotno, mi bomo zbirali v naši organizaciji Z. J. Ž. vse slovenske železničarje, ki iz svojega narodnega prepričanja ne morejo pristopiti internacionalni organizaciji. Posebno je poudarjal, da je treba, da se združimo vsi slovenski železničarji v »Zvezi jugoslovanskih železničarjev«, da s tem čuvamo tudi pravico Slovencev do službe pri železnici, kajti železnica teče od Trsta do Celovca, od Trsta do Maribora, po celi Istri in od Beljaka do Maribora po slovenski zemlji, in ako pogledamo uslužbenke, vidimo, da imajo zasedene najboljše službe Nemci in tudi Italijani, nam pa da ostajajo le še manjvredna mesta. Ako gre tako naprej, bo ostal za nas slovenske železničarje in naše sinove le še kramp na progi, in namesto da bi služil Slovenec kruh pri železnici na svojih domačih tleh, bo le moral iti s trebuhom za kruhom, medtem ko se bo tujec mastil na naši domači zemlji in postal naš gospodar.

Da pristopi »Zvezi jugoslovanskih železničarjev« lahko vsak slovenski železničar, smo postavili našo organizacijo na popolnoma nepolitično stališče, vsaka politika je izključena, vsakemu se pusti svoje politično prepričanje in se lahko pridruži stranki, kateri hoče. Organizem železničarjev je tako kompliciran, da nam ne preostaja časa, pečati se še s politiko, in hočemo biti združeni v Z. J. Ž. le železničarji in nič drugega.

»Zveza jugoslovanskih železničarjev« pa nima samo namena zasledovati stanovske interese svojih članov, ampak jim nuditi v slučaju daljše bolezniti tudi podpore in to v slučaju bolezniti, v slučaju smrti in v skrajni potrebi tudi izredne podpore, do katerih podpor ima član pravico po šestih mesecih svojega članstva. Vrh tega nudi članom tudi pravovarstvo v službenih sporih in 4 krat na mesec društveno glasilo »Narodni Delavec«.

Iz vsega tega sledi, da so prispevki članov namenjeni le članom, in ni se treba bati, da bi se rabili za kako politično agitacijo.

Izvajanje tov. predsednika so vzeli navzoči z zadovoljstvom na znanje, in poročamo, da šteje podružnica Herpelje Z. J. Ž. danes že 26 članov.

Na ustanovni shod je prišlo tudi par socialdemokratskih železničarjev, kateri so bili prijazno sprejeti in so sledili vsem točkam dnevnega reda. Na koncu je za prošni eden od sodrugov, rodod Čeh, za besedo, ki se mu je podelila radovoljno. V svojem izjavljanju je pa priznal popolnoma naš pošten namen in sta dva sodruga darovala celo 2 K za podporni fond „Zveze jugoslovanskih železničarjev“. Vidi se iz tega, da čas ni več daleč, ko bode marsikateri slovenski zaslepljenec izprevidel potrebo železničarske organizacije „Zveze jugoslovanskih železničarjev“ in bomo združeni v doglednem času vsi slovenski železničarji v Z. J. Ž.

zjz. — Podružnica Kanal Z. J. Ž.
Plesni venček, katerega je priredila na pustni torek podružnica Z. J. Ž. in N. D. O. v Kanalu v prostorih hotela pri „Zlatem levu“, uspel je nad vse pričakovanje. Srce se je človeku radovalo, ko je videl plesati v najlepšem redu tako množico ljudi v prostorni dvorani. Bil je to res pravi demokratični ples. Železničar, delavec, rokodelc, uradnik in poljedelec, vsi so bili v obilnem številu zastopani. Med to množico plesalcev in plesalk sukala se je tudi množica Sokolov v kroju, 26 po številu, iz Deskel s starostno bratom Kojedjem na čelu. Plesna dvorana je bila značaja plesnega venčka primerno ozalšana, za kar gre zasluga tov. Rustiji in tov. P. Soviču. Hvala lepa tudi g. A. Križniču, županu v Kanalu, da nam je brezplačno prepustil dvorano in razsvetljavo. Čisti dobriček plesa znaša 134 K 90 v., od katerih dobi vsaka podružnica za podporni sklad 67 K 45 v. Vstopnino so preplačali: Matko Fabjan, sodnijski svetnik, 4 K; A. Križnič, župan, 3 K; Alojz Križnič, 2 K; Ciril Ivančič, davčni pristav, 1 K; A. Hvala, finančni respicijent, 50 v. Srčna hvala vsem dobrotnikom in udeležencem plesa za mnogoštevilni obisk.

Plesni odsek.

zjz. — Zahvala. Podpisani se najsrčneje zahvaljujem „Podružnici Kanal — Zveze jugoslovanskih železničarjev“ za človekoljubno izredno podporo, da je darovala mojemu sinčku Rudolfu novo obleko v smislu § 16 b) pravil „Zveze jugoslovanskih železničarjev“.

Peter Sosič, prozni delavec.

zjz. — Zahvala. Tem potom se najsrčneje zahvaljujem „Podružnici Kanal — Zveze jugoslovanskih železničarjev“ za izredno podporo v znesku K 10.— v slučaju daljše bolezni moje žene.

Jožef Šorgo, prozni delavec.

zjz. — Smrtna kosa. Dne 4. februarja je umrl po kratki bolezni zvest član Z. J. Ž. Vicel Ivan, ogibalni čuvaj c. dr. železnice v Št. Petru v Šumi v Istri. To je prvi naš član, ki ga nam je pobrala bela smrt in obžalujemo to temno, ker je zapustil žalujočo vdovo. Z. J. Ž. pa je izgubila zvestega člana, ki se je zanimal za naš razvoj. Naj počiva v miru!

DOMAČE VESTI.

d. — Članom naznanje! Vnovič naznanjamo članom, da ima strokovno tajništvo uradne ure ob delavnikih od 4. do 6. popoldne in od 7. do 9. zvečer. Popoldne ob delavnikih strokovno tajništvo nima uradnih ur. Ob nedeljah in praznikih so uradne ure od 10. do 12. popoldne. Red mora biti in zato pozivljamo člane, da upoštevajo to določbo. Strokovni tajnik ima dopoldanski čas določen za drugo važno delo in bo odslej zavračal vsakogar brez opazila na določene ure.

Strokovno tajništvo.

Novo pogrebno podjetje

se je preselilo v Corso št. 49. (vogal Trg Goldoni).

Zaloga oprave ulica Massimo D'Azeglio št. 18.

Prireja pogrebe od najprostejših do najelegantnejših vrste v odprti, kakor tudi v s kristalom zaprtih vozovih.

Ima bogato zalogo vseh potrebščin za meliče, kakor: kovinaste in lepo okrašene lesene rake: čevlje, vence in umetnih cvetlic, kovine, porcelana in perl.

Bogata zaloga: VOŠČENE SVEČE.

Cene nizke, da se ni bati konkurence.

Za slučaj potrebe se uljudno priporočajo

Telefon št. 1402

HENRICH STIBELJ in drugi.

d. — Škandalozno postopanje uprave c. kr. javnih skladišč presega že vse meje. Že 14 dni pred otvoritvijo nove proste luke, torej že meseca januarja, je sprejela ta c. kr. uprava v delo 147 delavcev, same Italijane, kvečjemu morda enega ali dva Slovence. Že to je velikanški škandal, ki pa postane naravnost gorostasen, če se ve, da je c. kr. uprava sprejemala in sprejela te delavce tako skrivaj, da sploh ni nihče vedel, kdaj so bili sprejeti. Saj je ta uprava vendar cesarska kraljeva in je c. kr. namestnik zagotovil slovensko delavstvo, da dobi tudi dela v prosti luki, in je isto pravico priznal slovenskemu delavstvu tudi c. kr. trgovinski minister. Ali kaj se briga c. kr. dvorni svetnik Giorgio Minnas in c. kr. inspektor Ercole Polacco za c. kr. namestnike in c. kr. ministre, ko je treba oškodovati ubogega slovenskega delavca, samo da se zadovolji italijansko-narodnemu šovinizmu! Če ne drugega, sprejemanje delavcev bi se bilo moralo javno razglasiti, saj ima vsak avstrijski državljani pravico do zaslužka pri avstrijskih državnih podjetjih. Toda to se ni zgodilo, samo da bise Slovenci ne bili oglašili za delo. Opozarjamo na ta nečuten škandal vse jugoslovanske poslance, da takoj ob pričetku državnoborskega zasedanja izpregovore najodločnejšo besedo. Celotno ob slavnostni otvoritvi nove proste luke so se pri delu uporabljali podaniki italijanskega kraljestva, domačine Slovence naj bi pa na tak vnebovpijoče krivičen način oropali za zaslužek. Če imajo naši poslanci le količkaj smisla za svoje dolžnosti, morajo tu napeti vse svoje sile, da se stori enkrat za vselej konec takim zavrattim napadom na obstoj našega slovenskega delavstva!

d. — Iz tehniškega zavoda „Strudolf“ pri sv. Andreju nam pišejo: Kako azijske in turške razmere vladajo pri nas, naj Vam zadostuje sledeče poročilo: Cenj. gospod urednik! Dovolite neko iko prostora v Vašem cenj. listu, da Vam nekoliko potožim o naših gorostasnih in neznosnih razmerah, katere nam povzročajo različni nam v narodnem oziru nasprotujoči faktorji. Mislil bi si vsak trezno misleči človek, da tukaj pri nas v „tehničnem zavodu“ pri sv. Andreju, ker tako lepo molčimo — seveda tudi tukaj je nekaj tiste takozvane slovenske potrpežljivosti — da se cedi samo „med in mleko“ kakor v obljubljeni deželi, da je tako vse v redu in na čistem. Ali zelo bi se varal dotičnik, ki bi kaj takega mislil. No, pustimo za to pot ravnateljstvo pri miru, ker v njem nimamo iskati pravega vzroka. Predno pa gremo v razne tovarniške oddelke, ustavimo se malo na dvorišču. Poglejmo, kako se dela pod nadzorstvom g. J. Lobanje. To vam je delovodja (!), ki res nima nobenega krščanskega usmiljenja. To, kar on dela, kakor on postopa z ubogimi delavci-trpini, to presega vse meje. To je res živinsko postopanje za prosvitljeno XX. stoletje. Toda naj si zapomni ta gospod, da bo tudi naša mera enkrat polna, kajti tudi mi nje-govi podložniki znamo marsikaj imenitnega o njem v slučaju potrebe spraviti

Dalje na četrti strani.

Filip Ivanišević

: zaloga dalmatinskega vina :

lastni pridelek v Jesenicah pri Omišu

v ulici Valdirivo 17 (Telefon 1405)

v kateri prodaja na malo in veliko. — Nadalje priporočam slav. občinstvu svoje gostilne „Al' Adria“ ul. Nuova št. 11 in „Al' fratelli dalmati“ ul. Zudecche št. 8 v katerih toči svoja vina I. vrst.

Slovani! Tovariši!

Dajam Vam naznanje, da sem odprl

„**novo slovensko**“

B R I V N I C O

v ulici del Bosco št. 1.

vogal Piazza Barriera vecchia

Toplo se priporočam slav. občinstvu za mnogobrojen obisk. Jamčim za čisto in dobro postrežbo.

SVOJI K SVOJIM!

S spoštovanjem Miroslav Kovačič,

brivec.

Rnjževne novosti:

GREGOR JO: Poezije, zv. IV. . . . K 2:20

vezano „ 3:20

GOVEKAR: „Dobra gospodinja“,

gospodarska knjiga za naše mlade

gospodinj, vezano 2:80

„Štiri ruske slike“, povesti —60

BENES: „Brodskovski odvjetnik“. 1:50

Kip Gregorčiča 4:—

Vsakovrstne mašne knjige po raznih cenah.

NOVOST! NOVOST

Nakitl za dvora ne in vrte pri

:: zabavah ::

v belo-modro-rudečih barvah, komad po 4

metre dolg stane po 40, 50, 60 in 80 vinarjev.

Vse te knjige, papir in potrebščine se dobivajo v

Slovenski knjigarni in papirnici

Josip Gorenjec

TRST, Via Valdirivo 40.

KUPUJTE VSI

Kolinsko kavino primes!

„TRŽAŠKA POSOJILNICA IN HRANILNICA“

registrovana zadruga z omejenim porostvom.

piazza della Caserma št. 2, I. n. — TRST — V lastni hiši.

(Vhod po glavni (cath). — TELEFON št. 952.

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud in jih obrestuje po

4 1/2 %

Rentni davek od hranilnih vlog plačuje zavod sam. Vlaga se lahko po 1 K.

Posojila daja na vknjižbo po dogovoru 5%—6%, na menjice po 6%, na zastave po 5 1/2, in na amortizacijo za daljšo dobo po dogovoru.

Uradne ure: od 9.—12. ure dopoldne in od 3.—5. popoldne.

Izplačuje se vsaki dan ob uradnih urah. — Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Ima najmoderneje urejeno varnostno celico za shrambo vrednostnih papirjev, listin itd. kakor tudi hranilne pušice, s katerimi se najuspešneje navaja štediti svojo deco.

Poštno-hranilnični račun 816004.

AUSTRO-AMERIKANA - TRST

Redna brzoplovba mej Trstom, Italijo, Grško, Severno in Južno Ameriko.

Prvi odhodi iz Trsta:

5. marca parnik „Argentina“ Novi-York via Patrasso-Palermo.

3. marca parnik „Columbia“ v Buenos-Aires via Almeria-Las Palmas.

Veliki transatlantski parniki z dvojnimi vijakom, preskrbljeni z obširnimi in luksoznimi

inštalacijami, za potnike I. in II. razreda. — Marconijev brzojav.

Za informacije se je oglašiti pri ravnateljstvu v Trstu, ulica Molina Piccolo št. 2. ali

pa h kateremu si bodi agentu ali korespondentu družbe.

Člani „N. D. O.“! Pozor!

V trgovini jestvinami

ANTON ŽERJAL, v ulica BELVEDERE št. 3.

in v Filijalki **A. ŽERJAL**, v ul. Commerciale št. 18. dobite vsi K 1.— blaga zaston

sko, nakupite za K 50.— blaga. Na zahtevo pošlje blago na dom.

Telefon št. 699.

Telefon št. 699.

VINKO SKERK

PEKARNA in -

TRST, ul. Acquadotto 15,

SLADČIČARNA.

podružnica ul. Miramare 9.

V moji pekarni se vdobi vsaki dan trikrat frišen kruh in se dovaža vsak čas tudi na dom. Dobi se tudi najfinjše moke iz najboljših mlinov biškote in posebno pa specialiteto za čaj. — Dobi se tudi veliko izberbo buteljki ruma in vsake vrste čaja ter vse to po najnižji ceni. Spoštovanjem **VINKO SKERK**.

Konsumna zadruga N. D. O.

Prodajalne: ulica Bosco 17.

II. ul. Miramare

Čisti dobiček tega Vašega prvega gospodarskega podjetja je namenjen le Vam in Vaši sveti stvari!

: Telefon: št. 23-21.:

III. v Škednju.

na dan. Za danes ga opozarjamo samo toliko, naj bo malo bolj pravičen na pram našim tovaršem; v nasprotnem slučaju bomo primorani prijeti za kljuko ravnateljstev in tam izpregovoriti o naših tako neznosnih razmerah.

(Konec prihodnjič).

d. — **Skrajna nesramnost.** Skoraj ni mogoče verjeti, kar nam poročajo iz Zagorja ob Savi na Kranjskem. Kakor smo čuli, tako tudi povemo. Premogokopno vodstvo v Zagorju da je odpovedalo brez vsakega drugega povoda delo trem slovenskim delavcem, ker so bili izvoljeni v občinski zastop, v katerem imajo Slovenci večino, nekega uradnika pa da so iz istega vzroka degradirali na slabše mesto. Če je to res, je to škandal vseh škandalov, in slovensko delavstvo bo vedelo storiti tu svojo dolžnost.

d. — **Narodno delavstvo v Trstu in okolici** opozarjamo na slovensko trdko K. Cwenkel, zalogo klobukov, dežnikov, palic, ovratnikov, srajc, platna, robcev itd. v Trstu, Corso št. 32. Člani N. D. O., ki se izkažejo z društveno izkaznico, imajo 5% popusta. Podpirajmo domačine!

d. — **Analfabetški tečaj.** Analfabetški tečaj zaveden po „N. R. O.“, koji se obdržuje u družbinj školi u Siani, lepo napreduje. Potaknuta ovim uspehom misli N. R. O. otvoriti ove godine još nekoliko tečajeva.

d. — **Šturje 21. svečana.** Konsumna prodajalna podružnice N. D. O. v Ajdovščini vidno napreduje. Vkljub temu, da se je od neke strani delalo na to in govorilo, da mora v par mesecih propasti, se vsak teden udje množe. Zadruga šteje danes okoli 80 najboljših družin. Tolikeya številna stalnih odjemalcev nima nobena tukajšnjih prodajal. In s tem je zagotovljen in osiguran njen obstanek. Vodstvo in odbor sta poskrbela, da je trgovina opremljena z gospodinjstvi in gospodarskimi potrebščinami ter vedno svežim in najboljšim blagom. Ta napredek nekatere silno boli, da se je jeze penijo, med temi posebno „črne goske v gasi“. Ta hiša ima posetstvo, krčmo, prodajalno, prodajo žganja in tobaka, torej štiri obrti. V prodajalni je bilo dosedaj najdražje, in vsled tega jo je delavstvo većinoma zapustilo in pristopilo v konsum. Zato pa sedaj sipljejo gnjev na naše odločne konsumentinje in može z raznimi žaljivimi opazkami in ravno tako tudi na konsumno prodajalno. Imamo tudi par babnic proti nam, ki so razvajene in si nosijo pod predpasnikom razne pijače. Seveda tega v konsumu ni, ker tam je v vsaki knjigi zaznamovana vsaka stvar, ki se je vzela. Take ženske se seveda boje, da bi možje ne izvedeli njihovih postranskih „potreb“. Omenjenim črnim goskam svetujemo, naj si omislijo „hašpelj“, kakor ga imajo naše ženske. Poskusile bodo, kako se denar zasluži, potem bodo pa drugače govorile. Toliko za danes. Mi pustimo vsakemu prosto voljo, zahtevamo pa tudi, in to odločno, naj si bo kdorkoli, da si ne pustimo kratiti naših življenjskih pravic.

Konsumenti N. D. O.

d. — **Naše gledališče.** V nedeljo, dne 27. t. m., ob 5. uri zvečer v gledališki dvorani „Narodnega doma“ v Trstu predelana in popravljena burka našega domačega dramskega pisca Jake Štoka. Sodeluje vojaška godba. Slovensko delavstvo! V nedeljo zvečer torej v „Narodni dom“!

Organizacijske zadeve.

o. — **Predavanja.** V nedeljo, dne 27. t. m., ob 10. dop. predava tov. dr. Josip Mandić v čitalniški dvorani pri sv. Jakobu v Trstu o zanimivem predmetu: „Pregled gospodarskih oblik od najstarejših do najnovejših časov“. — V četrtek, dne 3. marca, ob 8. zvečer, predava g. dr. Rismondo v čitalniški dvorani pri sv. Jakobu v Trstu o razmerah na Balkanu. Predmet

je gotovo zelo zanimiv. Pričakujemo pri obeh predavanjih najboljše udeležbe s strani našega delavstva.

o. — **Skupna seja odborov „Lloyd“, „linoleum“, „plinarna“, „sv. Marko Štrudolf“, krajevna skupina sv. Jakob** se vrši jutri v soboto, dne 25. t. m., točno ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih pri sv. Jakobu.

o. — **Glavna skupština „Narodne Radničke Organizacije“.** Na sastanku fiduciarne dne 23. ov. mj. zaključeno je obdržavati glavnu skupštnu na Uzkrš dne 27. ožujka u 10 sati jutrom.

Dopisi.

d. — **Iz Zagorja ob Savi.** Pri nas v Zagorju nam dobro procvita podružnica Narodne Delavske Organizacije. Vršijo se predavanja, po katerih se zamorejo tudi nevednemu delavcu oči odpreti, da bode sam izpregledal, da si bode znal pomagati v svojem sedanjem žalostnem stanju. Draginja živil raste od dne do dne, plača pa ostaja ista ali pa se celo še manjša. Na teh predavanjih je predaval tovariš Slavoj Škrli, tajnik N. D. O. v Ljubljani. Predaval je o socializmu in narodnosti, kapitalizmu in delavstvu. Prvikrat dne 30. m. m. je bila udeležba vzlic neugodnemu vremenu povoljna, a dne 20. t. m. bila je še enkrat večja. Upati smemo torej, da bo delavstvo v Zagorju skoro spregledalo ter se bo pričelo trumoma udeleževati javnih shodov in predavanj v Sokolskem domu. Prvi javni shod bo dne 6. sušca ob 3. uri popoldne. Na programu bodo točke:

1. Splošne ljudske potrebe.

2. Neznosna draginja in slaba plača. Najbrž bo na shodu govoril tov. dr. Mandić iz Trsta ali pa kak drug govornik. Natančneje se izve iz vabilnih lepakov.

Udeležite se tega shoda v največjem številu, ker tu se gre za občni blagor delavstva.

Zagorski narodni delavec.

d. — **Pula.** Spor kod trvdke Mattelich i naši socialiste. — Zaokupljeni drugim neodgovornim poslom, ne mogosmo se do danas osvrnuti na spor, koji je bio kod trvdke Mattelich i na postupak social demokrata u tom pitanju, osobito na pisanje njihovih organa „Lavoratore“ i „Rdeči Prapor“.

Što se tiče spora, taj je usled izdaje nekih radnika iz Golca, koji su bili obćali našem posebnom izaslaniku, koji je tamo bio pošao, da nitko neće doći, svršio time, što je gospodar primio natrag u posao jedan dio radnika.

Poteškoće radnika u ovom sporu bile su velike. 1) Radnici su bili otpušteni od posla, a niese ga oni obustavili. 2) Radnici su bili privremeni, po tom bez ikakove zakonske zaštite. 3) Gospodar se je pripravo na taj korak i izabrao zgodan čas. 4) Oblasti su u svemu išle na ruku gospodaru. (Spomenuti ćemo, da je sam tajnik N. R. O. drug Vranković bio uapšen i da je državno odvjetništvo zavelo protiv njega iztragu rad. presije i bunjenja). A tko bi ih svih nabrojio. Usprkos tomu N. R. O. našla se je pred gotovim činom, te je bila prisiljena da preduzme sve u interesu radnika, a i preduzela je, što su joj sami radnici priznali.

Nego želimo osvietiti malo postupak social-demokrata u ovoj prigodi. Njihovi ljudi obilazili su naše radnike, te ih mamili u „Casa del popolo“ govoreći im, da će Mattelich, jedino ako budu u njih urediti njihov odnošaj, dozivali su ih svakako. Kad ne uspješ, tad su trćkarali dnevno do Mattelicha i njegovih namještenika, po što ne znamo, nu kako se pronosi, da se informiraju o sporu. (Liepih mi radnika, koji se o sporu medju radništvom i poslodavcem daju informirati od poslodavca). Dapače govori se, da ga je jedan socialistički vodja bodrio na uztrajnost protiv radnika tvrdeći, da radnici neće dugo moći izdržati.

Nego vrhunac imfami je člančić izasao u „Lavoratore“, koji pisući o sporu

tvrdi, da je N. R. O. natjerala radnike u štrajk, da bi tim poslužila jednom članu svojeg odbora, da dobije posao Mattelichev u ruke. Koliko trvdnja, toliko laži. Prvo nije bio štrajk, već je gospodar otpustio radnike, po tom ih N. R. O. na štrajk nije mogla natjerati. Trvdnja pak, da je to bilo udešeno, da se posao uzme Mattelichu, da ga onda dobije u ruke član odbora N. R. O., je najinfamnija kleveta, koju može da nabaci samo onaj, kojemu je osobni profit mjerilo svakog rada.

Tu istu osvađu nabacio je i „Rdeči Prapor“, koji je o sporu donio dva dopisa puna netočnosti i refleksija, koje na istima baziraju.

I tako su socialisti i ovom prigodom pokazali, koliko im je do radničke borbe, ako ista ne nosi njima stranačkog profita.

d. — **Otvorena lječnička mjesta kod bolestničkih blagajna.** Kod bolestničke blagajne radnika mornarice otvoren je natječaj za četvrto mjesto lječnika sa plaćom od 5240 kruna godišnjih. Natječaj traje do 1. aprila. Treba podpuno poznavanje hrvatskog jezika. — Kod kotarske bolestničke blagajne bio je do 24. ov. mj. otvoren natječaj. Vidić ćemo, da li će socialisti pri imenovanju lječnika paziti na njegovo znanje hrvatskog jezika, kojeg ima na h ljade radnika učlanjenih. Sudeći po dosadašnjem postupku, gospoda sa odobrenjem i „jugoslavena“, koji sjede u upravi, idu za podpunim izključenjem hrvatskog jezika, što se nije ni prijašnji liberalni ravnatelj usudio učiniti. Čestitamo „sudrugovima“, a čekamo uspjeh imenovanja lječnika, da progovorimo pitanje.

Odgovorni urednik: STEFAN KOS.
Lastnica in izdajateljica: NARODNA DELAVSKA ORGANIZACIJA v Trstu.
Tiska: TISKARNA „EDINOST“ v Trstu.

Pekarna in slaščičarna

Benedikt Suban

TRST, - ulica dell'Istria št. 12. - TRST

je preskrbljena s kruhom lastnega izdelka ter veliko izbero vsakovrstne moke in mandorlate najboljše vrste. Svež kruh 3-krat na dan.

Postrežba na dom

— Pekarna i slaščičarna —

Josip Pahor - Trst

ulica Madonnina št. 39.

ima na razpolago slav. občinstva 3-krat na dan svež kruh lastnega izdelka, vsakovrstno moko, raznovrstne slaščice in izdeluje najboljše biskote. — Sprejema naročila za torte, pince, potice itd., ter postreže na dom. Telefon št. 1190.

Josip Stolf

mizarski mojster, TRST, ulica Belvedere št. 8. izdeluje vsakovrstna mizarska dela.

Podpisani priporoča sl občinstvu in članom „N. D. O.“ svojo

Pekarno, slaščičarno in tov. biskotov

v ulici del Belvedere št. 57. kjer ima na razpolago

vedno svež kruh

raznovrstne slaščice in najfinejše likerje. Sprejema tudi naročila za torte, pince, potice pince itd.

LOVRENO REBULA.

Na novo urejena

: Pekarna Karol Trošt :

TRST, - Campo S. Giacomo št. 20. - TRST

(nasproti cerkve sv. Jakoba)

ima na razpolago vedno svež kruh, vsakovrstne slaščice, čokolado itd., kakor tudi najfinejše likerje.

VELIKA IZBIRA

raznovrstnih oblek za moške, ženske in otroke.

Bohinec & Co.

Via delle Torri 2 - TRST - Via S. Lazzaro 17 (za cerkvijo sv. Antona nov.)

Za zimo lepe in dobre suknje, kožehe itd.

— Priznane nizke, stalne cene. —

POZOR! Člani N. D. O. dobijo poseben popust.

.. Vsi Slovenci v slovensko trgovino! ..

V. DOBAUSCHEK

TRST, ul. Giosuè Carducci 11 (prej ul. Torrente), TRST.

Za zmanjšanje v kratkem času svojo sedanjo veliko zalogo blaga, odločil sem se

vse cene zelo znižati.

Obleke za moške in dečke, suknje: Paltò, Ulster, Raglan, jopice, zimske jopice (sacchettoni), telovnike, hlače, jopice, spodnje hlače, srajce, nogovice, rokove, čepice itd.

Izgotavljajo se moške obleke po meri od K 28—80 in z dostavljenega lastnega blaga t. j. samo delo K 16, 18 in 20. **Časna krojačnica.**

Govori se slovensko.

-- JADRANSKA BANKA v TRSTU --

Via della Cassa di Risparmio št. 5 (lastno poslopje).

KUPIJE IN PRODAJA
VREDNOSTNE PAPIRJE
(RENTE, OBLIGACIJE, ZASTAVNA PISMA, PRIJORITETE, DELNICE, SREČKE i. t. d.)
— VALUTE IN DEVIZE —
PREDUJMO NA VREDNOSTNE PAPIRJE IN BLAGO
LEŽEČE V JAVNIH SKLADIŠČIH.

Eskomt menic in inkaso, borzna naročila
SAFE-DEPOSITS
Promese k vsem žrebanjem. — Zavarovanje srečk.

Menjalnica

4 1/4 0 VLOGE NA KNJIŽICE
— TEKOCI IN ŽIRO RAČUN —
VLOŽENI DENAR OBREŠTUJE
SE OD DNE VLOGE DO DNE VDIGA. : : :
STAVBNI KREDITI - KREDITI PROTI
DOKUMENTOM VKRCANJA. — — —

Uradne ure: 9 — 12., 2.30 — 5.30. — Brzjavi: „JADRANSKA“ — Trst. — Telefon: 1468 in 973.